

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 34.4414

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ

Пироговська В. О., кандидат юридичних наук (v.pyrohovska@nubip.edu.ua)
Національний університет біотехнологій та природокористування України, м. Київ

Екологічна політика Європейського союзу – це сукупність спільних дій і заходів країн-членів Європейського союзу, спрямованих на забезпечення екологічних потреб свого населення, раціональне використання, охорону і відтворення природних ресурсів та підтримку екологічної безпеки [1].

Декларація ООН «Права людини і оточуюче середовище» підкреслює, що екологічні права належать до фундаментальних прав людини, як і політичні, економічні, соціальні права. Кожна людина має право жити у безпечному, сприятливому для життя, здоров'я і добробуту довкіллі. Охорона довкілля є одним з важливіших напрямів європейської інтеграції.

Гарантією реалізації екологічних прав людини є право на доступ до правосуддя. Права людини в країнах Європейського Союзу визначені також Європейською конвенцією про захист прав людини і основних свобод (1950). Статті 6, 13 Конвенції відносять право на доступ до правосуддя і судовий контроль до прав, без гарантування яких демократія і правове співтовариство не можуть бути визнані такими. В Конвенції екологічні права спеціально не виділені, однак саме положення Конвенції надають можливість їх захисту у Європейському суді по правах людини.

Юрисдикція Суду розповсюджується тільки на права людини, що визначені Конвенцією і протоколами до неї. Проблема полягає у тому, що екологічні права не передбачені текстом Конвенції. Однак практика Європейського Суду визнає забруднення навколишнього природного середовища порушенням прав людини.

Громадяни та представники громадськості мають змогу звернутися до Європейського Суду по правах людини, коли їм було відмовлено у наданні екологічної інформації, надана інформація є неповною, недостовірною або їх екологічні права були порушені іншим засобом. Представники громадськості, зацікавлені у прийнятті певного рішення, у випадку порушення їх права на участь у прийнятті рішень, мають право оскаржувати в суді законність прийняття

екологічно значущого рішення. Конвенція передбачає можливість заборони судом діяльності, що негативно впливає на якість оточуючого середовища [2].

Конституцією України закріплюється право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантує вільний доступ до інформації про стан довкілля, якість продуктів харчування та побутових предметів [3]. Права, визнанні ст. 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», а саме участь в обговоренні проектів законодавчих актів, матеріалів щодо розміщення будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан довкілля; участь в розробці та вжитті заходів щодо охорони навколишнього природного середовища та одержання повної і достовірної інформації про його вплив на здоров'я населення; використання природних ресурсів, право на об'єднання у громадські організації екологічної направленості, слід розглядати як гарантії права на безпечне навколишнє середовище [4].

Таким чином, безсумнівним надбанням українського законодавця є проголошення фундаментального права на чисте, екологічно безпечне довкілля. Таке формулювання Конституції України враховує новітні тенденції розвитку міжнародного екологічного права та права навколишнього середовища розвинених країн. В той же час слід зазначити, що в Україні майже відсутній механізм гарантування цього права. Наприклад, обмеження, припинення та заборона діяльності, що негативно впливає на стан довкілля, здійснюється за рішенням органів державної влади та місцевого самоврядування. Судові органи не уповноважені приймати рішення з цього питання, що певною мірою обмежує екологічні права громадян та свідчить про недосконалість демократичних інститутів.

Перелік посилань

1. https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_політика_ЄС
2. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>